

FÜGGETLEN LAPOK

1867. 39-ik szám.

Kedd decz. 31.

Előfizetési ár: egész évre 12 frt, félévre 6 frt, negyedévre 3 frt.
Bejuttatási díj: 6-hasábos petit-sor 5 kr., bélyegdíj minden bejuttatásért 30 kr. — A „nyit-tér“-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

Megjelennek minden kedden, csütörtökön és szombaton.

Az előfizetési pénzek s a lap kezelését illető minden tárgyak a kiadó-hivatalhoz (Első magyar egyesületi könyvtár, 3 korona-utca, 18. sz. a. intéződésk. — Bérmertelen levelek el nem fogadtnak).

Előfizetési felhívás

FÜGGETLEN LAPOK

1868-ik évi folyamára.

Miután a „Független Lapok“ a jövő év első napjától kezdve, mint kath. politikai napilap, fognak megjelenni, melyekhez minden hétfőn megjelenendő „Irodalmi és tanügyi heti közlöny“ is lesz csatolva, van szerencsénk ezennel t. cz. olvasóinkat tiszteletteljesen figyelmeztetni, hogy, miután lapunk kiállítás költségei ezentúl tetemesen megszaporodnak, kénytelenek vagyunk az eddigi előfizetési árakat is némileg felemelni, és pedig olyképen, hogy a „Független Lapok“-nak

Előfizetési ára:

egész évre 20 frt.,
fél évre 10 „
negyed évre 5 „

Azonkívül elfogadjuk az előfizetést havonkénti részletekben is, és pedig 1 frt 70 krral.

A „Független Lapok“-nak minden előfizetője ingyen fogja kapni a „Hétfői Lapot“ is. Azonkívül elfogadjuk külön előfizetést a „Hétfői Lap“-ra is; és pedig

egész évre 6 frt. — kr.,
fél évre 3 „ — „
negyed évre 1 „ 50 „

Együttal bátorodunk azon eddigi t. cz. előfizetőinket, kik két vagy több negyed évre előfizettek, tiszteletteljesen megkérni, hogy az eddig hozzájuk beküldött díjakat az új előfizetési árak összegeig kiegészíteni kegyeskedjenek.

Az előfizetési pénzek alulírt kiadó hivatalhoz intézendők.

Pest, 1867-iki decz. 10-ikén.

A kiadó hivatal,

3 korona-utca, 18. szám.

Lapunk ez évi utolsó számában az alkotmányú teljes bevégzését is kihirdetjük. A birodalom lajthántul részének országgyűlése elfogadván mindenekben a Magyarország által már előbb megállapított formákat, ezt ő Felső kegyelmesen sanctionálta. Ennek folytában meg alakult a birodalmi közügyek felelős minisztériuma. Beust, Becke és John a birodalmi miniszterek, kik elváltak a lajthántul minisztérium kebeléből. A parlamentararis ottani minisztérium elnökletét hg. Auersperg vette át, Giskra, Herbst, Berger, Brestl beléptek a minisztériumba, — Taafé maradt. Ez által rendezve van a birodalom fő-kormányzatának teljes organismusa t. i. a

birodalmi közös s a két önálló független országcsoportha nézve.

Ezen tényben a közjogi formák tetteleg életbe lépnek, és az összes birodalomban az alkotmányos közélet, új korszaka indul meg.

Mi mélyen megvagyunk győződve, hogy Isten kegyelme mellett csak jó akarat s hazafi tevékenység kell, hogy Magyarország felvirágozzék valahára, mert önálló szabad fejlődésének útjában mi sincs, hogy a multak nyúgából teljesen kibontakozva a megnyert alapokon magának jövőt teremtsen olyat, minő szerény körülményeit megillet.

Pest, december 30.

Egy rövid nap még, s ha az letűnt vele egy év — egy emlékezetes év — merül ismét le a mulandóság örök tengerébe.

És midőn mi e napon egyszersmind pályánk első évnegyedét zárjuk be nem tehetjük, hogy lelkiünk mélyéből egy őszinte meleg bucsúsót ne intézzünk tisztelt közönségünkhez.

És e bucsúsó nem a megválás nyomó érzetével, de inkább a gyakoribb találkozás biztos reményével legyen mondvá, s mint valóban érezzük, az őszinte elismerés s szívünk mélyéből jövő méltánylat hangján, melylyel t. közönségünknek a részvét annyi bizonyítékaiért tartozunk.

Első heve a buzgalomnak, midőn a veszteglő katolikus ügy felkarolására felszólítatánk, inkább a szükség érzetéből fakadott s készségünk vágy vala, mint határozott elszánás megmérkőzni a helyzet ismeretlen akadályaival.

Voltak, kik állásuk kedvező voltában hajlamunk félakaratát a tett elszánására fokozták.

Hatalmas kezek intének a munkára s a czél, mit mutatának, biztos vala teljesülésében, ha ily kezek vezetendik az építkezést.

És mi azontúl nem haboztunk perczig sem, beállni a munkások sorába s megvinni a szent ügy alkathoz erőnk oszlatékát.

Isen, ki a veséket vizsgálja — tanunk, hogy mi őszinte katolikus érületet, utógondolat nélküli ügyszeretetet, bátor elszánást, a modern áramlástól ment elfogulatlan szándékot s minden, mi embertől telik, önzéstelen jó akaratot vittünk a közös táborba.

Tehettünk-e egyebet, mint jó akaratunk biztosítékát a közös czéla együttes működésünket őszintén felajánlani?

Távol minden elbizakodástól, úgy hittük még is, hogy a szerény szellemi fegyverzet is, mit csapatunk kiállithat, gyarapítandja az erőt, Isten táborában, egyházunk javára.

Első teendőnek látszék előttünk leküzdeni azon tévedést, mely egyházunk szellemét az ország színe előtt beárnyékolá.

Nem tartottuk türethetnek, mert méltatlanság, hogy egyházunk, mint a politikai s társadalmi fejlődés gátolója tekintessék az országban.

Ennélfogva sulyt kelle fektetnünk azon szabadelvű állásra, melyet a politika terén elfoglalunk, a közélet áramlásának feszített vitorlakkal neki bocsátottuk gyöngye bárkákat, hogy felismertessük színünket, mutassuk lobogonkat minden világnak.

Nem tartózkodtunk a lappangó sympáthiák merész érintésétől a legkényesebb harczban, mely épen ez időszakban vívaték, legelől hordottuk lobogóinkat, nem keresve, meggyőződésünk rovására, vagy ildomos hallgatásban, a csatlakozást.

De határozott hangunk a politikában, szigorún megjelelt állásunk az egyházi ügyekben kételkedők s habozókka tette épen azokat, kik e küzdelemre felhívatának.

Ügyünket oly stadiumban találtuk, hol az avatkozástól tartózkodva fordult el a világi elem, nem is tartván magát hivatott-nak avval bajlódni.

Klerusunk pedig egyházi érdekeinek közegeiben a politikának oly irányával árasztaték el, melytől a világi körök idegenkedve fordultak el.

Ezen ellentétesség, ezen szakadozottság, csak veszélyt hozhat vala egyházunkra s hazánkra.

És midőn mi e válfalakat lerombolni bátor kedélyel indultunk s a kellő részvét után széttekinténk —

Nem a biztató nagyok, sem a közönbös világiak, de azon klerus körében leltük azt, mely szavunkat azonnal megérté, célaink nemes voltát felismeré, mely fokozott elismeréssel kísér és buzdít, emel és bátorít fölviszt; mely készséges csatlakozásával lehetővé teszi, hogy rövid évnegyedi pályázás után tetemesen növelve lapunk terét, gyarapodva lépünk holnapról kezdve új pályafutásunk küzdhomokára.

Nem állunk ugyan még azon vonalon, hogy lapunk fenntartása tetemes anyagi áldozatokot nélkülözhesen, de időnkivüli indulás és szerény alak mellett is annyi részvét mutatkozék, annyi biztatásokat vetünk s a méltánylatnak oly bizonyítékaival találkoztunk, hogy tekintve szerény számú közönségünk értelmi állását s helyzetének sulyát, bünnek tartanók habozva megállani a kétes pályáni haladásban.

Minő diadal is fogott volna lenni elleneseinknek, ha szabadelvű katolikus lap tényleg nem fogott volna fennállhatni a magyar irodalomban.

Fogadják meleg bucsunkat azok ez év utolsó napján, kik méltánylással s részvétöllel kedvet és bátorságot nyújtanak a haladásra, s kiknek mi viszonyzásul törhetlen buzgalmat s ernyedetlen kitaratást ígérünk a következő új év nagy horderejű mozgalmában.

megbomlik a viszony szorossága, s árpádházi utóbbi királyaink még Bizantium felé is vonatnak, közelebb szövetekezéseikben.

Az izlam terjedő hatalma közelebb hozza hozánk a keleti szláv törödékek csoportját, de minket is határozottabban utal a németiség kapcsolatához.

Zsigmond és Albert királyaink már e szükség érzetének emanatói, s végkép Mohács után megadja magát a nemzet e kényszerítésnek, mint egyedül mentő ténynek.

Ez időponttól kezdődik a folytonos küzdelem folyamata a nyugati behatás és önfentartási ösztön közt, mely alatt következőket jelelhetünk ki mint tényeket:

Minél nagyobb erőfeszítéssel nehezedik reánk az assimilatio törekvése Nyugatról, annál inkább növekszik az önfentartási erő megfeszítése fajnunkban, és gyarapodunk erőben és számban.

Maria Theresia korában (1740) már két millió vagyunk.

Egy századdal később már 5-6 milliót számálunk.

Hunyadiak korától is mindenütt szereplünk az európai népek harcában, a válságos culturalis csatákban igen kiváló szereplünk van. Mint a valóság és porosz háborukban.

De mindezen események közt viszonyunk a németiséggel mindig szorosabbá alakul, míg végre 1723-ban kimondaték s törvényesíték az unum et indivisibile imperium.

Századok fejlődésének eredményeinket két tény elvitathatlan:

Fajunk gyarapodása számban, kulturában, állami intézményeinek önállóságában s ezzel lé-

Brüsszel, decz. 20.

Mig figyelmünket idehaza a kereskedelmi- és vámszerződés veszi igénybe, melynek érdekében kormányunk Franciaországgal alkudozni látszik; nem fordulhatunk el szemléletétől a nagy történelmi momentumnak, mely közeledni látszik, s jön, hogy az egész latin nyugat lelkismeretét megnyugtassa.

A conferentia-terv, úgy látszik, meghalt. Életet sohasem mertünk jósolni annak. Nem mintha a császár erkölcsi hatalmában kételkedtünk volna; hanem a Napoleonidák iránti hagyományok mindig ellensúlyozták a császári politikának békebirói ambícióját.

Önök hazájában, hol a lovagias nemzet új szabadságának törvényeit nagy gondnal most alkotja alig viszhangzanak már a francia törvényhozó testület vitái a nemzet szellemében, mint ez nálunk történik.

Államférfiaink tekintete Szajna felé fordul, a közvélemény eseményt csinál az olasz kérdés fölött tartott exposéé-kból.

Nem rajongok a francziakért, s bár nem ismerem félre Franciaország hivatását az új eszmék terjesztését illetőleg: tagadom, hogy a szabadság a francia kulturának lenne gyümölcse a continen-sen.

De figyelemmel észelve Franciaország szerepét félszázad óta, belátom, hogy a szabadság a császári kényuralom daczára is, ott talált iskolára.

Innét terjedtet szét a béke és rend művelt fegyelme a polgárok öntudatába, s a vallás bódít-mányai itt alkottak mintaképeket a katolikus világ számára.

A császár akarta a római intervenciót, s nem törődött az olasz parlament szemrehányásaival, midőn lelkismerete az erkölcsi rend nagy elvének megmentését parancsolá.

Olaszország, mint a makranczos gyerek dacolni akart jötevőjével; összejárta az európai udvarokat, szövetekezést keresett, de nem talált.

A custozai és sádovai emlékek Bismark bárátságát is felkerestették a florenzei kormányval; de az elefánt nem egy könnyen füzeti járomba magát.

Coalitio, politikai érdekösség mellett, még pénzügyi és hadi egyenerőt is követel, s hol áll e tekintetben Olaszország Poroszországgal szemközt?

Különb az olasz kormány akaratosságát lehűtő Napoleon egyetlen interpellatiója Florenzenben.

Mily expedienst fogja megoldani a római kérdést, s biztosítani a világot, hogy a mentanai napok ismétlése nem fogja többé fenyegetni az európai békét?

Ugy látszik, ez képezi most a főkérdést Párisban is. Ha hitelt érdemelne a félhivatalos Constitutionnel egyik cikke, akkor elmondhatjuk a spanyol közmondást: ugyanazon el csak a nyak-kötő más.

Az egész mostani villongás alapja a szeptemberi conventióban rejlik. A conventio nincs megsemmisítve, csak felfüggesztve; de az olasz kor-

pest, kapcsolatunk a németiséggel mindinkább szorosul, míg a válhatlanság mint államalap-törvény áll elő.

Nincs történelmünk e szakából a kapcsolat erősítésének egy önkényes ténye, mely ne hozta volna meg egyszersmind önállóságunk követelményeinek ellensúlyozó díját is.

Nyolcz század söt évezred történelme néhány vonásban áll itt előttünk s hol állapotunk meg mai fejlődésünkben?

Nem voltak-e nemzetünknek momentumai, hol e kapcsolat megszakasztásán erőködött?

Tehette-e, s nem lakott e meg mindannyiszor? Most már oly alapokat virott ki magának, melyeket kifejtve: állami hatálva valódi tény, önálló fejlődése teljesen biztosított új intézményeinek alakjában.

S ha nem volna történelmünk egész fejlődéséből egy megjelelt irány — intím simulás a németiséghez — oly félreismerhetlen s kétségbevonhatlan —

ha nem volna e kapcsolat folytonos fejlődése történelmünk legalább öt századán keresztül vonuló s folyton működő tény —

ha nem volnának culturalis viszonyaink, szokásaink, vonalmaink, hajlamaink annyira összeszóve a szomszéd németiséggel —

ha nem léteznék valódi válrokonság, mely a magyar vérmérséket a délnémet élénk kedélyiséghez köti —

ha művelődési, ipari s tndományos elvezeti érdekeink nem ellenállhatlanul a nyugat felé vonnának.

TÁRCZA.

Történelmi tanulmányok.

Kossuth és a dunai confederatio.

(Vége.)

Vonjuk rövidre össze a mult alkalommal mondottakat.

A Dunamentén fel a Rajnáig, két erős faj közt inog a képződés mérlege, egy nagy birodalom conglomeratiója iránt.

A mint az egyik fajra — a szlávra — nézve a kristályodás központra talál a Duna mellett s megkezdetik a képződés folyamata, jelenik meg idegen földről maroknyi nép, s a kristályodás pontját szettőri s mint egy vulkáni kitérés a már ullangett tömeget szétzörja.

Később ismét tovább éjszakon, egy nagyobb fajlerakodás pontján, új szláv coagulatio történik s a már előre haladt német képződés megszilárdulását fenyegeti.

Ismét közelbél ugyanazon faj, s döntő lendületet ad a fenyegetett német csoportulás kiképződésének.

Sem érdemünk egyik iránt, sem blntünk a másik ellen, hogy ez így történt, mi csak eszköz valánk a Gondviselés kezében, mely hivatásunkat ezen eseményekben oly világosan megjelelte.

De épen mert nem engedte, hogy ezen szere-

pünk mellett, mely az egyik faj túlsúlyát és elhatálmazását eldöntötte, mi is absorbeáltassunk parányiságunkban, hivatásunk nem számszaporítás és beolvadás, de közvetítés lön.

E közvetítői szereplnek századok fejlődéséből félreismerhetlen.

De e hivatásunk minő ösvényein vezetett bennünket a történelmi fejlődés kényszerűsége? Lássuk:

Az első szorosabb kapcsolat, mely első királyunk után német fejedelmet ültet a trónra, veszélyessé válhatik fajérdekeinkre nézve.

A kereszténység felvételének szüksége, már Géjza fejedelmet a német kulturával szoros érintkezésbe hozza; német hittérítők özönlik el az országot, s kezdik szelidíteni a harcziás hajlamot és vetik meg a háztitves telepedés első alapjait a nomád fajnál.

Szent István ki a ténitést nagyban befejezte s sajátkép államot alapított, mais méltán bámult, mely államférfiúi bölcsességének s magas műveltségének alapjait, a német kulturában nyerte.

A német cultura működése a magyar szellem önálló szövetségében, sehol sem lép fel határozottabban, mint Szent István alkotásában.

E szellemi szövetség teremtí meg a magyar államot, mely első fogantatásában a keresztény egyházat mint a cultura hordozóját hatalmasba teszi mint bárhol, és az államot is függetlenebbé az egyháztól mint bárhol. Tárt kaput nyit a német cultura befolyásának s kibékíti, magához csatolja a szláv-törödékeket.

De természetes e szoros érintkezés a németiséggel felolvadásra is vezethet vala a körülbelül 2-3 száz ezret tevő fajnál. De

Mai számunkhoz van mellékelve a „Közhasznú könyvtár“ elbrazja.

Az „Ifjúság Lapja“ oct.—decemberi folyamából még teljes számú példányokkal szolgálhatunk.

Gombos

Vizi

4. sz.

mány annak egyik pontját successiv érvényűnek tekinti, t. i. azt, hogy Róma Olaszország fővárosa legyen.

Ha tehát a római kérdés megoldása az olasz parlament által fogva tárgyalatni, természetesen, hogy a pápai birtok fejében hajlandónak fog mutatkozni a parlament, bizonyos modus vivendi utalványozni a pápa számára.

De hát ezzel meg lenne oldva a római kérdés? Azon római kérdés, mely a birtoklasi cím fogytán katolikus kérdéssé válik; az európai udvarok Páris almájává?

Ha a verseny oly kiszemelt tárgya volt a független pápa, mi lenne az olasz kormánytól fizetett pápával?

Franciaország a pápaság ügyével elejtene politikai befolyásának egyik tényezőjét; Ausztria a lelkesmereti szabadság elvét tenné kockára; Lengyelországot megfojtáná az orosz orthodoxia, Irhon az anyaország üldözése alá esnék vissza.

Ily értelmet adnak az itteni politikai körök Roma szerepének, s szabadelvűségünkben egy pontotként sem adunk fel, midőn a lelkesmereti szabadság ily nagy érdekében hozott szolgálatait a francia szónokoknak a lángész és dicőség koszorújával díszesítjük fel.

Politikai leszámolás.

Midőn lapunk mai számával pályázatunk első évnegyedét bezárjuk, hogy holnap működésünk egy újabb s terjedtebb cyclust indítsuk meg, nem tartjuk helyenkivülinek lapunk politikai szellemére s eljárásunkra visszatekinteni.

Mi politikai téren teljes függetlenséget de leghatározottabb avatkozást jelezünk.

Politikában határozottan részt venni csak úgy lehet, ha azon kérdések mindegyikének megfejtéséhez, melyeket a közélet felszínre hoz, saját nézeteink indokolt adalékával járulunk.

Azon kérdések, melyeket ez utolsó évnegyed a közvita szőnyegére hozott — s ez nagy szerencsétlenség — még mindig közjogi természetűek valának.

Azon kérdések körül folyt a legélesebb harc, melyeket a mi politikai hitünk szerint Junius nyolczadikának t. i. a koronázás nemzeti ünnepeinek ez időre be kell vala rekesztenie végkép.

E vita, mely politikai irodalmunkat a letelt évnegyedben elárasztá, s mely közel jövőben is fenyeget lidércnyomásival, meddő vala, de e kérdés reánk nézve a létkérdése s nem hagyhatta benünket is érintetlen.

Mi azt tanultuk azon közélet iskolájában, melyben felneveltettünk, azt láttuk példában mindenha, hogy a politikai pártok legélénkebb harcra nemcsak szabados, de szükségese is mindaddig, míg a törvényhozásra hivatott minden tényezők éles csaták kimenetelét gyanánt végállapodásra jutnai. s a szentesített törvényt megalkottatik.

Azontul csak hódolatot ismerünk, bármi lett legyen azelőtti meggyőződésünk.

Ez nem azt teszi, mintha létező törvények ellen ne lehessen kifogást tenni, azoknak változtatására dolgozni, sőt adandó esetekben igaztani is irodalmilag.

De nálunk mindez másképp áll. Itt közjogi oly állapotok ellen intézetett a harc, melyek hosszú évek vívmánya gyanánt nehéz csapások s próbáltatások után álltak elő, hol mind két békélő fél anynyi veszteségeket és fájó pusztításokat ro-

hatott fel, és találni kelle végkép nyugpon-tot, s alapokat szerezni, honnan a mult két évtized szerencsétlen rombolásainak súlyos következményei visszafótolhatók s a kiépülés lehetséges lenne.

Az ember, míg él s gondolkozik, tévedhet. De végkép kell lenni valaminek, mi be az ellentéteknek meg kell nyugodniok, s ez nem lehet más mint a nemzet akaratá, mely törvényes formák közt az országgyűlés végzéseiben nyilvánkozik.

Ki a nemzet akaratát, mely népképviselői országgyűlésének többségében szól, nem respectálja, annak számára a politikában nincs alap, az tagadja a társadalmi rend első tételét.

Epen e nemzeti akarat, mely lehet nézetünkkel ellentétes, lehet tévesztett, de egyedül jogosult csak, tételünk nálunk ostrom és folytonos támadások tárgyává, s fájdalom ma is, nincs nyelvünk kiteleiben kemény szó, nincs gunyak éle, nincs gyanúsításnak találékonyasága, mely ellene ki ne meritnének ellenfelei által.

Ez nem normális állapot, ez politikai kórság.

Es ezen korállapot, mely a letelt év tavaszán még csak néhány újajnkon elszámálható képviselőt ragadott meg, kik különzködésekben a koronázás napja elől elvonultak, nagyobb lendületet s sajnáltság terjedést nyert a külföldön létező emigratióknak beavatkozása s később igen sürűdű irodalmi agitációi által.

Ez által hazánkban is a politikai pártok kényszerűleg abnormis állást vónék.

Nem egyes pol. kérdések körül folytat-ták a harcz, de az összes már szentesített rendszer, a fennálló, kivított alkotmány körül, melynek megdöntésén ép oly konokul vívott az egyik fél, mint elszántan vé-dette a másik.

E csata elől, mely magát az alapok egész rendszerét támadta meg, háttérbe vonult, kisszerű érdekűvé lett a politika s társada-lom minden más kérdése.

Hogy a kemény támadás, melyben az országgyűlés többsége vívmányainak egész összegét fenyegetve látta, tömörebb tette a deákpárt állását, az összetartást és fegyvelmet szigoritább, természetese volt.

Sajnálatos behatással volt ez azonban az ellenzék létező töredékeire.

A balközép, mely a megtörtént szentesítést acceptálta, mint ez polgári kötelesség is, annyira tulszárnyalva látta magát a szélső bal által, és a Kossuth nevéhez tapadó sympathiák befolyása annyira aggasztá, hogy nem bírta megjelelt álláspontját az adott alkotmány keretén belül megtartani, hanem ingadozván az alapokon mindannyi-szor tullepet azon vonalon, mely az alkotmányos ellenzékkel a szélső baltól elválasztja.

E csatában, mely oldalon lehet nekünk állni?

A fennálló rendet, a kivított alkotmányt egyedül a deákpárt vélette elszántan és határozottan.

Lehet-e szellemi örök szerény osztalékát más táborba vezetnünk? Minden tel-hető fegyverünket a nemzeti ügy megvéde-sére szántuk, hogy a nagy csapások árán kivított posztót meg is tarthassuk nyugod-tabb fejlődésünk alapjául.

Tettük ezt szabad, önkényes kötele-ségérzetből. Vívunk kéretlenül azon párt megtáma-

dói ellen, kik most együttartásuk által egyedül képesek a hazát megmenteni.

Küzdöttünk akkor is, mikor saját közeg-ei elnűmultak a támadások előtt, szóltunk akkor is, mikor a közeledő évfordulat a hall-gatás hasznait ígérheté.

Nem kerestük ebben a kormány elismerő figyelmét — nem is dicsekszünk avval.

Nem vártuk egy csatasorban álló colle-gáinktól még azon csekély gyöngédséget sem, hogy a magas állásból szerény la-punkra letekintve, lételűnkét észrevegyék, — nem is tették.

Mi vívtunk az igazságért a haza és senki más érdekében, de midőn ezt tettük, megövtük állásunkat minden pártsolidári-tástól, collegialis pajtáságtól s minden be-folyástól.

Ez leend az ut, melyen járni fogunk ezentul is.

A törvényhozás működése.

A képviselőházban épuj mint a főrendeknél mult szombat, vasárnap és hétfőn oly siettetéssel következtek az ülések egymásután, hogy alig volt e napokban óra, melyben a törvényhozó testület ülést ne tartott volna.

A képviselőház december 28-án tartott ülésében, a jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után, az elnök bizonyos sürűsöd teendők elintézése végett 1/4 órára felfüggeszté az ülést, mely idő alatt gróf Andrássy Gyula minisz-terelnök megérkezvén, a szentesített törvények egy piros kötéstit példányát, és következő királyi leiratot adá az elnöknek át.

Első Ferencz József, Isten kegyelméből ausz-triai császár, Magyar, Cseh, Haliés és Lodomer országok apostoli, ugy Illyria stb. királya, Ausztria főherczeg stb.

Hű Magyarországnak, s az ahhoz kapcsolt részek zászlósainak egyházi és világi főrendeknek és képviselőnek, kik az általunk 1865. évi kará-eson hó 10-ik napjára Pest szabad királyi váro-sunkban összehívott országgyűlésen egybegyűlvék, üdvöt és kegyelműnkét.

Kedvelt Híveink! Midőn az „azon arányról, mely szerint magyar koronánk országai az 1867. XII. t. cikkben a sanctio pragmatica folytán kö-zőseknek ismert államügyek terheit ezentul visel-lik,“ — továbbá „az államadósságok után magyar koronánk országai s többi királyságaink és orszá-gaink közt kötött vám és kereskedelmi szövetségről szóló“ — magyar miniszteriumunk utján Elénk terjesztett törvényjavaslatokat ezenel jóváhagy-juk s királyi hatalmunkkal megerősítjük, az or-zságos főrendeket képviselőket egyszersmind arról is kívántuk értesíteni, hogy mi a birodalmi tanács-ban képviselt királyságok és országok mindkét háza által a közösügyek kezelésének módjára, az 1867. XII. t. cz. alapján közőseknek ismert államügyek terheinek arányára, az államadóssá-gok iránti egyezményre, s a magyar koronánk országai között egy részről többi királyságaink és országaink között, más részről kötött vám és keres-kedelmi szövetségre nézve Elénk terjesztett ha-sonló tartalmu törvényjavaslatokat szintén jóvá-hagytuk és szentesítettük és ezen törvények és a magyarországi 1867. XII. t. cz. értelmében a közös miniszterium megalakulása iránt is már ren-delkezttünk. Kikhez egyébiránt stb.

Kelt Bécsben, 1867-dik évi karácsonhó 27 ik napján.

Ferencz József s. k.
Gr. Andrássy Gyula s. k.
Ennek a ház éljenzési közti felolvasása után a miniszterelnök gróf Andrássy Gyula, kö-vetkező beszédet intézett a házhöz:

radásunkat, fejlődésünket, s kik ma Ausztriának száradokon folytatott politikáját magyar szempont-ból gáncsolják — nem tudják, mit cselekezzenek.

Egyetlen korszak — a Mária Theresia kora — mely nemzetünk iránti hálából megszüntette a nyomást, előzékeny és tetszetős vala, oly veszélye-ket hozott elnemzetesedés tekintetében, hogy a József korabeli példátlan nyomásnak kelle Isten különös kegyelméből következtetni, hogy valahára félszázad múlva az akkori idő rombolásait némileg kiépüljünk.

Igy folyt be századokon keresztül mindig élesztőleg s alkotólóg reánk a német cultura assi-miláló sajtáságával s tartotta épségben s erőben fenn a nemzetiség ösztönét.

Tekintsünk bár történelmünk egész folyama-tán végig, mindig azt fogjuk találni, hogy a meg-zavart súlygyen okozza harcainkat, s valahány-szor egyik erő tulsúlyt nyer időre, ez által a visszahatás törvényeinel fogva mindig a másik nyer lendületet.

Sok példákat ilézhetnénk ennek kinttetésére a multból, de nem kiáltóbbat mint korunkból.

1848 a szakadást vízi kapcsolatunkat, és semmivé akarja tenni a német szövetség felbontá-sában culturalis viszonyunk kapcsolatát is, és — nemzeti önállóságunk esik áldozatul.

Ausztria assimilationalis törekvése szabad tért nyerve ignorálja a nemzetiégi tényező hatal-mát s — e nyomásból emelkedik ki az állami dualismus legbevégzettebb alakjában.

Azon sötét időben, midőn Ausztria legau-lo-sabban nehezedik, nemzetiégi önterzetűnkre, s gyűlöltöbbsé teszi szövetségét mint valaha, hol a szakadás minden szájon forog, ismerjük fel legin-

T. ház! Midőn ő Felsége legmagasabb leira-tában említett szentesített törvényeket átadni sze-rencsem volna, egyszersmind a legkegyelmesebb királyi leiratot kiegészítőleg van szerencsem a t. ház tudomására hozni, hogy hivatalosan értesítet-tem arról is, miszerint ő Felsége által a birodalmi tanácsban képviselt országok és tartományok ré-szére alakítandó miniszterium alakítására nézve ő Felsége részéről az előleges meghatalmazó ren-delet is kiadott.

Miután e szerint mindazon föltételek teljesítve vannak, melyekhez e törvények értelmében azoknak életbeléptetése kötvé volt, van szeren-csem a t. házat felkérni, méltóztatassék azoknak kihirdetését, s egyszersmind a delegatiók tagja-i-nak megválasztását elrendelni.

A kir. legmagasabb leiratban említett törvé-nyeken kívül van szerencsem jelenteni, hogy ő Felsége egyszersmind az izraeliták egyenjogúsá-gára vonatkozó és az 1868-dik évben viselőnk közterhekről szóló törvényt is szentesíteni méltó-ztatott — hogy e szerint tehát mindezen törvények a mai naptól életbe — léptettek tekintendők. (Éljenzés.)

Ghyecz Kálmán. Ezen törvény életbe léptetésének feltétele, hogy ő Felsége többi orszá-gaiban is a teljes és valóságos alkotmányosság életbe lépjen. Azért azon kérdéssel fordul a szónok — a miniszterelnökéhez, hogy a birodalmi tanács-ban képviselt országokra nézve egy önálló minisz-terium életbeléptetésére. — valamint, hogy a közös ügyek kezelésére nézve a magyar ország-gyűlés által megállapított módozatokhoz ő Fel-sége többi tartományai is hozzá járuljanak az in-terkedések megtörténte e: gr. Andrássy Gyula feleletében oda nyilatkozik, hogy a kir. leirat tudtára adja a háznak, hogy a közös költ-ségek és a közös ügyek kezelésének módjára vonat-kozó törvényjavaslat a bir. tanácsban elfogadott és ő Felsége által szentesített. Továbbá az alkotmányosság teljes helyreállítása abból is követ-kezik, hogy e törvények szentesítettek és hogy egy külön alkotmányos felelős miniszterium alka-tására a meghatalmazó rendelet is létezik.

Ghyecz Kálmán, a nyert válasz álla-meg van nyugtatta.

Erre a szentesített törvények felolvasattak, melyeket — és a delegatusok megválasztásáról szóló határozati javaslatot a felsőházi ülésbe Ra-dich Ákos jegyző vitte át.

Az elnök a delegatusok megválasztását dé-lutáni 3 órára határozta.

Miután Tisza Kálmán a birtokviszta-gy miatt a miniszteriumhoz egy interpellatiót intézett a napirenden levő tárgy tárgyalása kezdődött, és még a délelőtti ülésben, a vasutak és csatornák te-lekkönyvezéséről szóló törvényjavaslatára részle-tes vita alapján elfogadott.

Délután 1/4 órakor újra megnyitván az ülés, Gajzágó Salamon elnök jelenti, hogy az egész törvényjavaslati részletes tárgyalásról szóló jegyzőkönyv a holnapi ülésben fog fölolvastatni. Most pedig napirenden van a vasutak, és csatornák te-lekkönyvezéséről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Sokan nagy zajjal a delegatióális bizót-mánra leendő szavazást sürgetik. Szónokunk Zse-dényi Ede, Bónis fölvilágosító szavaira azonban a ház többsége a törvényjavaslat folytatásos tár-gyalása mellett nyilatkozván, a részletes tárgyalás megkezdődik.

A ház a szőnyegen forgó törvényjavaslatot a 28. ponttól az 51-ig minden változtatás nélkül elfogadta Szabó Miklós következő módosítá-nyával:

„Jelen törvény mindazon szakaszaiban, me-lyekben a vidéki telekönnyvi hatóságokra tör-

kább a kapcsolat kényszerűségét, s míg Magyar-ország csak szakadásra gondol, jut Ausztria annak tudalmára, hogy kivülünk nincs léte s tényleg el-kelt pusztulnia.

Végül a fejlődésnek még egy meglepő jele-ségét említem meg:

Midőn önálló nemzeti független létet értünk s parlament kormányban biztosítunk, — akkor ren-dezünk egyszersmind a közvetlen érintkezés újabb formáit intímebben, mint valaha köztünk létezett.

Mindez természetese és okszerű. Az assimilatio-nalis nyomás csak repulsiv hatást idéz elő a nem-zeti szellemre, s ennek kielégítése csak attractiv hatással van az eredményekre.

De én e tanulmányok címétől a „dnai conbe-deratiót“ irtam, s azt mondhatja a tisztelt olvasó, hogy erről alig, de egészen másról szóltam.

Pedig épen nem. Mert ama terv épen azon fordul meg, hogy kibontakozva Ausztria kapeso-latából a többi aldunai népekkel alkossunk egy állam szövetséget.

Fel kelle ezért nyitnunk történelmünk könyvét s keresnünk benne, van-e ily alakulásnak valami gyökere multban? Nincs e ez világos rendelteté-sünkkel ellentétben? Ily törekvés nem volna-e meg-tagadása a multnak, hadüzenet az emberiség sorsát intéző hatalomnak?

Mindezt csak rövid érintéseimből is, hol szá-zadok történetét néhány vonásba szoritám, meg-ítheti a tiszt. olvasó.

A terv politikai, társadalmi főleg pedig cultu-ralis lehető következményeit kifejezni, a történe-lem keretében nem tartozhatik s ezért tanulmányaim körén kívül esnek.

Kérdehetők a történelem intő lapjairól:

Miért egész eddigi történeti fejlődésünk minden haladásá? Miért annyi kiszenvedett viszontagságok? Miért annyi kiűzelem, s annyi kitűrés, mely épen e kapcsolati viszony alakulásaira for-dítaték, ha épen azon határnál, hol annyi szenvedések után egy állásponthoz juthatánk, melytől a szabadabb önálló fejlődésnek új korszaka nyílik, és a kapcsolati viszony nyilgai megtörnek — e kapcsolat felbomlásának lehetőségéről kellene gondolkodnunk, s új ismeretlen combinatiók esélyeit latolgatnunk.

Ha van a multnak hatása a jövőre, ha az emberiség fejlődésében, az anyagi és szellemi alakulások folyamában nem a véletlenség széleslyes játéka, de mélyen fekvő okozatok láncolata teremti az eredményeket —

Kételkedhetik e valaki, hogy küldetésünk megjelelt, utunk kimutatott, törekvésünk irányá szigorin megszabott t. i. Szoros kapcsolatban a né-metséggel magunkba venni fel a nyugati cultura vívmányait, s megővő fajunk saját jellegét rá nyomni e cultura formáira is azon typut, mely által az befogadást nyerhet a Keleten is.

Ez azon propagationalis missio, melyről még a horváth hazafiak is 1861-ban feladatunkat megjelel-ték, de a melynek csak akkor s addig lehetünk hordozói, míg a németiség intim kapcsolatában melyebb s közvetlen érintkezésünk van e cultu-rával.

A culturalis szellem e befolyása nem ismer korlátokat, politikai alakulások, társadalmi cso-portulások változatai azt nem szoríthatják ki. De a mi mivelődésünk, mely bizonyos fokig a Nyugat befolyása alatt már haladott, okvetlen visszaesnek

a mai kapcsolat tágulásával közelebb vive a keleti kötelekekhez.

Ha van a fejlődések folyamatában logica és következetesség, ha van ok s okozat közt a termé-szetben kapcsolat, ha összeköti valami láncolat a multat a jövővel, akkor küldetésünk természetéről homályban nem lehetünk, sem az utról, melyen járunk kell.

A magyar állam megalapításában Szent Ist-ván alkotásainál a német cultura karöltve a mag-yar szellemmel viszi a főszerepet, és minden in-tézményeinkre rányomja félreismerhetlen bélyegét. Együtt működik és terem már állami létünk böl-csőségével és azontul folytonos hatálya átszövődik történelmünk egész menetén.

A kapcsolat majd szorosabb, majd lazább alak-ban változik, míg végre állandó s közvetlen szö-vetséggé fejlődik, és a sanctio pragmaticában tör-vényesítetik.

Es a történelmi fejlemények eredményeire visszatekintve mindazon viszontagságokban, me-lyeket átélttünk, mindazon küzdelmekben, melyeket folytattunk ez irányban, nem találunk egyebet, mint azon természetese harczot, melyet a cultura assimilationalis sajtásága kényszerűleg folytat fa-junk önfentartási szellemével vagy inkább ösztö-nével, mely harc folyamatában azonban a cultura mindinkább befogadást nyer, fajunk pedig gyara-podik, önállóságunk erősödik, állami függetlensé-günk az egész nemzet tudalmába megy át s közös általános érzelletté izmosodik mindinkább.

Mindez a legtermészetesebb fejlődés útján folyt.

Mi a cultura e nyomásának nemzetiségűnk feltékenységére köszönhetünk mindent — fennma-

ténik hivatkozás, ezek szekre nézve, melyek illetékes törvényeszek tartoznak eljárni.

A végleges szavazás föntartásával holnap déltörténni.

Erre megkezdődött adása a delegatióális b-avazás eredménye a holnaptandó ülésben fog közzét-

A főrendek órákor megnyitott ülés-lenti, hogy a királyné-gadta. Ezután az alsóhá-kir. leirat, és a szentesít-tak, — mire Cziráky hogy nem új eszme a szükség az előterjesztés-gyalására — az eddigi-tülni ki, itt csak az eszt-előterjesztésben helyes-meghatározva, de ő né-ditványoz.

A többség ez elő-gadja

Elnök jelenti, hogy János gr. módosításáva-ték s erről a képvisé-ertesített fog. Erre eg-jon egyszerre válaszszá-kat, vagy pedig külön-tak meg, hogy külön-miatt az elnök egy nes-ülést.

A szünet után me-szedése a rendes tagok-választás ma d. n. 3 1/2-megtörténni.

Vége gróf Appo-szakasza 37-ik §-ánál-indítványát nyujtá be, Délutáni 5 órákor ez u-eredménye következő: Lajos érsek 79, gr. E-József 76, b. Sennyei 1-gr. Szécheny Antal 75, Szapary Antal 72, gr. Marich László 56, gr. S-vics Miklós 52, b. Vay György 43, Rajner Pál meg rendes delegatus

A többi 5 rendes s szavazattöbbség, egy c-holnap déli 12 óráko szavazni.

Ezzel az ülés fele-

December 2-dek házában ismét t-Apponyi következő-ajánlá:

Nagymlyu elnök nagy mennyiségűt azo-mányos életünk új ko-tanácskozása alá ker-névszerinti szavazás, egész törvényjavaslat-szerfelett sok időt v-alulirtak indítványba-bályok ilyen szavazá-37-ik §-a akként 76-névszerinti szavazásn-a mikor a t. ház elnö-tént szavazás után a-ezenkívül pedig a-előforduló kérdésben-sék, ha azt a mlgos t-lalt indítvány által f-ten, 1867. évi karác-sbáró, Cziráky Józse-Pálffy József gróf, Sz-foispán, Boleza Istvá-főispán, Szapary Gé-prónay Gábor báró, nyi László báró, Raj-

Ezen indítványt levő 5 rendes és 5 po-den. A szavazás er-tagoknak: gróf Zi-Liptay Béla 57; Szapary Gyula 53-vazattal; póttagok-lós 64; — gr. K-Andrássy Aladár 56; — és gr. Zieh-tattak meg. Együttá-5-kor tartandó ülés-tárnak telekönnyve-átküldetett), a mult-kedjenek.

A képvis-nyitott ülésében a-dette, mely szerint-Zichy Antal 215; C-Béla 214; Prukberg

asabb leira-
átadni sze-
gyelmesebb
rencsem a t.
n értesített-
a birodalmi
mányok ré-
sára nézve
almazó ren-
stelek telje-
értelmében
van szeren-
ek azoknak
tiók tagjai
nitett törvé-
ni, hogy ö
gyenységi-
n viselendő
teni méltöz-
törvények
ekintendők.
ny életba-
többi orszá-
mányosság
ul a szónok
lmi tanács
álló minisz-
r, hogy a
yar ország-
hoz ő Fel-
anak az ju-
d r á s s y
hogy a kir-
közös költ-
jára vonat-
fogadtatt
bbá az al-
ól is követ-
ek és hogy
erium alkoi-
ik.
lasz által
avastattak;
lasztásáról
ülésbe Ra-
ztását dél-
rtokviszony
ót intézett,
zdődött, és
csatornák
ata részle-
ttatván az
gy az egész
szóló jegy-
tatni. Most
toruák fe-
t részletes
ális bizott-
nokuk Zse-
azonban a
lagos tár-
s tárgyalás
avaslatot a
nélkül el-
módosítvá
uiban, me-
gokra tör-
s Magyar-
tria annak
ényleg el-
epő jelen-
et értünk s
akkor ren-
ezés újabb
létezett.
ssimilatio-
elő a nem-
attraktiv
nai confoc-
el olvasó,
m.
épen azon
a kapaso-
sunk egy
ak könyvét
k valami
redeltetési-
na-e meg-
ség sorsát
s, hol szá-
ám, meg-

212; Badich Ákos 212; Kerkápolyi Károly 211;
Klapka György 211; Somsich Pál 210: Zsedényi
Ede 210; gróf Bethlen Farkas 209: Fülepp Lipót
208; br. Kemény Gábor 208; Lator Gábor 207;
gróf Zichy József id. 207; Bartal György 206;
Branovaczky István 205; Fehdenfeld Frigyes 205;
Várady Gábor 205; gróf Kálnoky 204; Bónis Sá-
muel 203; gróf Bethlen Gábor 202; Marin Aurel
202; Tréfort Ágoston 202; Ghyez Kálmán 201;
gróf Eszterházy István 198; Hertelendy Kálmán
198; Tisza Kálmán 197; Bánó József 195; Bittó
István 194; Székely Péter 195; br. Bánffy Albert
194; Perczel Mór 192; Botka Mihály (nográdi)
190; br. Simonyi Lajos 189; Pulszky Ferencz 179;
Balomiri János 171 és Manglovics Milan 130 sza-
vazattal, —
pótagokul pedig: Sztányi Bornát 198; br.
Vodjaner Albert 194; Bujanovits Sándor 182;
Papp Lajos 182; Vojnic Lukács 180; Tolnay
Gábor 179; Somossy Ignác 178; Huszár István
177; Szilágyi István 173 és Anyos István 100 sza-
vazattal választattak meg. Erre másnap d. u. 1/2
órára ülés határozattal.
A főrendek december 30-án d. u.
13/4 órakor újból összegyűltek egy nyilvános ülés
megtartására, melyben a vasutak és csatornázások
összeponosított telegkönyvezéséről szóló törvény-
javaslat, általánosságban ép úgy, mint pontonként,
elfogadtatt; habár br. Sennyei Pál óvást
tesz mindaz ellen, mi e háza pressiót gyakorolna;
de br. Liptay Béla főispán, ép úgy, mint a
belügyminiszter, ily pressio-gyakorlást
semmiben sem látván, e felmerült nézetet nem
osztják.
Gróf Majláth Antal rövid beszédében
visszatekint azon vívmányokra, melyeket ez évben
elértünk, s ezek legfőbb tényezőjét, a királyt és
királynét élteti! a belügyminisztert pedig kéri,
hogy e ház hő kivánczait a trónszámlájánál tol-
mácsolja. (Éljenek!)

A ház ez indítványt egyhangulag elfogadja.
— Erre az elnök jelenti, hogy a meddig a dele-
gatiók működnek, addig e törvény-
hozó testület szünetelni fog. Záradékol,
a munkácsi püspök az elnököt élteti!
A képviselőház, a felsőházi ülés
befejezése után d. u. 3 órakor szintén ülést tartott,
melyben a felsőházi jegyző br. Majláthéni az elfo-
gadott törvényjavaslatról szóló jegyzőkönyvi ki-
vonatot áthozá, mi is tudomásul vétetett. Együttal
bemutatja az elnök ifj. Kossuth Lajos Kolo-
szvári városa képviselőjének, ez állásáról lemondó
levélét.
Erre az elnök megható néhány szóval eseteli
azon diadalt, melyet e háza ez évben ünneplott,
utal a történelem lapjaira, melyek a vizsály szülte
példáit mutatják, szükséges telát az összetartás, az
egyetértés; ezt a háza érdeke kívánja.
Az országgyűlés összehívása szokott uton fog
közé tetetni.
Lapszemle.
Magyar lapok. Az események az
év utolsó napjaiban rohamosan haladnak, s mintha
a vajadásokban pazarolt időt ki kellene pótolni,
oly sebesen alakulnak, hogy eredményekben any-
nyival emlékezetesebbé tegyék a letűnő évet, és
készen lépjenek át a jövő évre.
Az irodalom is karácson óta oly átalakulá-
sokat mutat, melyek meglepők és váratlanok.
A parlamentáris többség két nagy napi lap
által lesz képviselve t. i. a declarált deákpárti
közlöny a Pesti Napló és a Századunk
által, mely ugyan független politikai lap, de is-
merve vezetőit ez időre más uton nem fog járhatni,
mint a többség utja. Programja határozottan a
szentesített törvényeket veti alapul s ezen alap-
kon indulva most nem lehet lap más mint deák-
párti, csak ennek elvetésével lehet ellenzék.
A deákpárt e felett még egy élelzetet is nyer.
Borsszem Jankó, mely hirdetését most körözi,
szinte deákpárti élelzet lesz.
Legelőkelőbb s legmulattatóbb napilapunk, a
sok humorral s Pálly Albert ismert ügyessé-
gével kiállított Estilap is a deák párt poli-
tikáját támogatja.
A balközép ez idő szerint nincs az iroda-
lomban képviselve, azaz tulajdonképen nem is volt
eddig sem, most azonban ez határozottan ki is
mondatték a Honnak decz. 29-ki számában, hol
Jókai nyilatkoztatta, hogy miután a baloldalt
a többség a delegatióbani részvételre kényszeríti,
„e kényszer ez esetben válságot idé-
zett elő pártunkban.“
A Hon nem követheti az impossibilitás poli-
tikáját sem jobb sem balfél eltérő irányban.
Ezt kijelenti Jókai több elvbáratái nevében
és megbízásából.
A kijelentés a balközép azon tekintélyes töre-
dének szól, mely Tisza, Gliczy, Bonis,
Várady gat által van képviselve.
Ezen kijelentésben a Hon véget vet ugyan
az örökös ingánság s ez mindenestre jobb, mint a

határozatlan valami, de egyszersmind a szélső bal
zászlóját is tűzi ki.
Politikánk menetére mindkettő nyereség, mert
nincs nagyobb calamitás, mint a határozatlan szin-
s ha már ez ügyben nem lehet máskép, a szélsősé-
get leginkább szeretjük Jókai által képviselve.
Azonban ezen lépés által Jókai lerontja
előbbi programjának minden tételét.
Nem is nevez magát többé alkotmányos
ellenzéknek, — nem is az.
Az új program ugyan, melyet nyilvánít: fá-
ból vaskarika, de megillető program minden
esetre oly pártnak, mely ideális alapot állít fel s
parlamentaris formák közt a legalis térre lépni
vonakodik s annak ellentmond.
A következőekkel azonban Jókai alig ve-
tett számot, Mert ha sikerülne e programra a
házban többséget nyerni most vagy a közel jövő-
ben, ennek eredménye alig lehetne más, mint új-
vizűzőn.
A Lajtbántuli rész, mely szervezkedésében
egészen utánunk formálta magát — perfidiaival
vádolna, s nálunk nem volna más expediens mint —
provisorium.
Mert oly többség, mely a közügyek közösön
elfogadott formáját megtagadja — nem alkothat
kormányt, többség ellen pedig a fejedelem nem
képes kormányt alakítani.
E többség tehát keletkezésének első percze-
ben alkotmányválságot idézne fel, mely a fenforgó
körülmények esélyei szerint vezethet — provi-
sorium vagy forradalomra.
Mindezekről lesz módunk következeiseiben
eleget szólni a ránk következő új évben.
KÜLFÖLD.
A külföldről érkező hírek egészen arra látsza-
nak szánva lenni, hogy az ugys elég nagy zavart
és tájékozatlanságot a politikai események fejlő-
désének terén meg nagyobbá tegyék. — Összesen
csak annyit vehetni ki belőlök, hogy a feszültség
és izgatottság, mely hetek óta ily lázává tesz min-
den combinatiót, épen nem csökent, föl napról
napra nagyobbodik.
A francia hadügyi reformot most még erőlye-
sebben sürgeti a kormány a törvényhozó testület-
ben, mind ezt csak néhány nap előtt is tette.
De okadatolva is látjuk a kormányt az
eljárását, miután soha nem volt oka annyira féltetni
európai befolyását, mint feltennie kell most, midőn
egész nyugoteurópa oly nagyszerű hadikészülte-
ket tesz. Sőt Franciaországban azt is teljes bi-
zonyossággal tudják, hogy Malta szigetén nagy
angol hajóraj központosul. A francia államminisz-
ter, Rouher, a decz. 27-iki gyűlésen a hadsereg
újraszervezésének mulhatlan szükségességéről szól.
Főlemlíti a krimi és olasz hadjáratokat, mely-
ben Franciaország győzött; de kedvező alkalom-
mal mindig békét ígyekezett kötni és így munká-
ját egészen be nem fejezte.
Ezek nagyon fontos szavak, s a sorok között
olvashatni, hogy Franciaországának most valami
nagyszerű győzelemre van szüksége, ha tekintélyét
és befolyását kockáztatni vagy csökkenni engedni
nem akarja.
De hát hol lesz ezen nagy győzelem? Miféle
háború lesz? Kivel fog Franciaország szemben
állani? és kivel, és ki mellett fog harcolni?
A Maltánál központosul angol hadiraj ép
úgy lehet olasz-mint török ügyben szervezve.
Az olasz kormány bizalmatlansági szavazatban
résztelt ugyan a parlament részéről; Menabrea
mindamellét nem bocsátott el, hanem új mi-
niszteriumnak alakításával bizott meg. Ez azt
jelenti, hogy Olaszország Franciaországgal vég-
kép szakítani nem akar, bármily heves nyilatko-
zatokban törtek is ki egyesek az illekeken Fran-
ciaország ellenében. Spanyolország pedig nem-
csak a Szentőségnek de Napoleonnak is megígerte
segélyét, ha a pápai székeknek védelmére kellene
kelni.
E körülmények között talán valami római
háborúra lehetne gondolni. De nem nyugszik más-
részt Oroszország sem; mely minden áron zavart
akar előidézni nyugaton, hogy gazdálkodhassék
keleten. A máltai hajóközpontosítás tehát e végre
is történhetik.
**Nyílt levelezés az irodalom érde-
kében.**
Midőn ezen rovatot, melyet mindenek előtt
nemzeti életünk legnagyobb kincsének, t. i. hazai iro-
dalmunknak érdekében megnyitni kötelességünk-
nek tartottuk, a lefolyt év befejeztével egyelőre
befejeztük, jól esik szívünknek, hogy kimondhat-
juk, miszerint az ezen rovatban közlött eszmék
sem hangzottak el eredménytelenül a pusztában,
sőt hogy azon „ige“, melynek valósiságáért épen
ezen rovatban ismételve kitűdöttünk, csakugyan —
„testőtlőn.“
Meggyőződve lévén arról, hogy az állam és
társadalom terén szükségessé vált reformok
csak akkor nem lesznek pusztító, hanem termé-
kenyítő hatással a nemzet millióira, ha nemcsak a
törvényhozó testületekben elfogadtatnak s a korona
által szentesítve a törvénykönyvbe iktattatnak,
hanem ha egyszersmind oly közmívelésre tá-
maszkodnak, melynél fogva — mint szokás mon-
dani — a nép vérebe mennek át;
meggyőződve lévén továbbá arról, hogy pl
ugyanazon szabadelvű intézmények, melyek Bel-
giumot hatalmassá, boldoggá tették, — Görög-

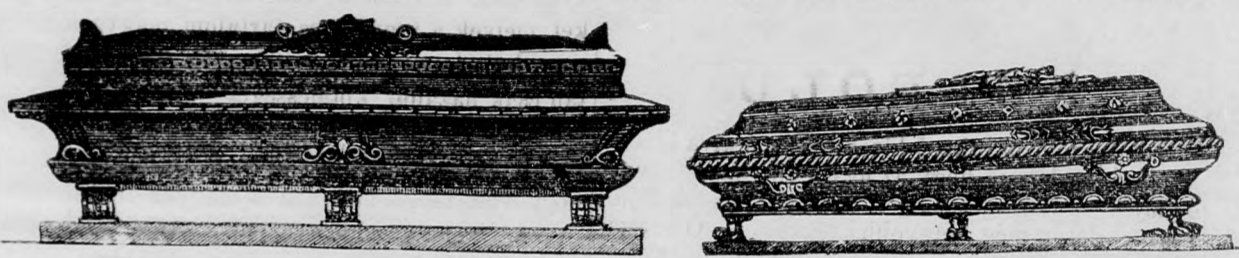
szágot oly szerencsétlen hel
sajnálkozásunkra méltó; enn
meggyőződve lévén arról
jobb és szebb jövője nemcsak
inkább attól is függ, mennyiben vagyunk képesek
az újabb európai kulturát, — melynek nem alap-
jait, hanem eredményeit képezik azon eszmék, a
melyek a 48-iki törvényeket lengik át — mennyi-
ben leszünk képesek ezen kulturát meghonosítani?
stb. Szóval, meggyőződve lévén arról, hogy a mai
körülmények közt valóban szabad nép csak az
lehet, a mely valóban művelt;
örömet nyitottuk ezen rovatot azon jóakarató
leveleknek, melyek a modern tudomány meghono-
sítását s így közmívelődésünk emelését a legőszin-
tőbb szavakkal sürgették.
És ime, ezen ismételt sürgetések, ezen haza-
fias felszólalások nem maradtak eredmény nél-
kül. —
A mint t. i. a mai számunkhoz csatolt mellék-
letből kitetszik, kiadóinknak sikerült szövetkezni
oly szakfőrjakkal, kik a legjelesebb külföldi
munkák alapján iparkodni fognak a tudományok
legnevezetesebb s leghasznosabb ágait a magyar
nagyobb közönség számára átdolgozni és pedig
oly nyelven, mely a közép-zertén mivelte férfiú,
ifjú vagy nő számára nemcsak hasznos, hanem
vonzó olvasmányul is szolgálhat.
Ezen szövetkezések eredménye azon vállalat,
melyet „Közhasznú könyvtár“ czim alatt ezennel
t. cz. olvasóink becses figyelmébe ajánlani bátor-
kodunk.
Megnéztük a szöveget, láttuk a valóban „fé-
nyes“nek nevezhető kiállítását, a gyönyörű képe-
ket, melyek a taunáltságos tartalom magyarázatára
nagy költséggel szereztek meg, s ezeknek foly-
tán csak hazafini kötelességet vélünk teljesíteni,
midőn ezen vállalat mellett szót emelünk.
A magyar irodalom-történet tanúskodik arról,
hogy volt idő, a melyben a magyar irodalomnak
— vagyis helyesebben mondvá: szépirodalomnak
— jövője csak egyes, az egész országban elszórt
pártolók buzgalma és áldozatkészsége által men-
tetett meg.
És a mit ezen egyesek megmentettek, az las-
sankint oly irodalomná fejlődött, mely a többi
európai nemzetek szépirodalmával sok tekintetben
mérkőzhetik.
Az idők változtak, azaz fejlődtek. Nekünk
ezentúl nemcsak szép, hanem tudományos
irodalomra is lesz szükségünk; azonban olyanra,
a mely nem iskola-szagu levén, a nemzet millióira
nézve valóban közhasznú lehet.
És ha sikerül ezt keresztülvinnünk, azaz ha
sikerül belletristikai irodalmunk mellett még a
tudományos irodalmat is megteremtünk, vagyis
helyesebben mondvá meghonosítanunk, akkor nem
kell pirulnunk a jövő nemzedékek szigorú ítélete
előtt, ép úgy, mint nincs szüksége a pirulásra egy
Kazinczynek, a Kisfaludyaknak, egy
Kölcsénynek stb. kik a magok korában azt tet-
ték, a mi akkor nemcsak egyedül lehetséges, ha-
nem szükséges is volt.
Mert tagadni nem lehet, hogy nemzetünk
nemcsak a politikai és társadalmi élet, hanem az
irodalom terén is egy új aera küszöbén áll.
De hogy ezen új aera nemcsak új, hanem
szerecsés, eredménydús is legyen, ahhoz nemcsak
a kormány és a törvényhozás, hanem az egész
nemzet értelmiségének közreműködése is okvetet-
len szükséges.
És ezen gondolatörök képezik okát annak,
hogy midőn ezen rovatunkban az annyira végtel-
teljes 1867-iki év végén a hazai irodalom érdeké-
ben utóljára felszólalunk, t. cz. olvasóinkat és min-
den elvbáratunkat megkérjük, hogy a „Közhasznú
Könyvtár“ ügyét, mint a hazai irodalom jelenlegi
legszenzibb ügyét becses figyelmükre méltatni s
annak minél több pártolót és barátot szerezni ke-
gyeskedjenek.
Isten velünk!
V E G Y E S.
— Ő Felsége Mosonmegyében fekvő, Bán-
falva tüz által károsult lakóinak felségelésére
1000 frot adományozott.
— Ő Felsége a m. kir. egyetem két se-
bészmtűtő növendéke számára két ösztöndíjat en-
gedélyezett egyenként 378 fital.
— Borászati és kertészeti egyeslet
ala It Péterváradon, melynek czélja tárlatokat
rendezni és minta-kertet létesíteni, — de külö-
sen említésre méltó czélja, könyvtárt alapítani,
tudván azt, hogy „nemcsak kenyérről él az ember.“
— Ujabb jótékony egyeslet alakult
Budán, mely a szegény leányokat veszi pártolása
alá, a kik itt kézi munkákra taníttatnak, — ha-
talmos előmozdítója lesz ezen egyeslet az erkölcsnek,
mert „adj munkát a szegény kezébe s mindent
adál neki“ — tehát erényt is.
— Bonná Sándor csanádi püspök az ál-
tala begyűjtött péterfillekkes még 1000 frot
csatolt.
Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő:
Z O V Á N Y I J. M I H Á L Y.

Pesti áru- és értéktőzsde december 28-án.			Magyar értékpapírok árkelete.		Bécsi börze december 24-én.		Részvények.		Felsőbbségi kötvények.		
Gabna-árak.	Súly- fontokb.	Ára mértékint.	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	
Buza búsági	88-84	5.55-5.65	Pesti keresked. bank	675.	680.-	Államadósság.	Adva	Tartva	1862 Erzsébet vasut.	86.50	97.-
" tiszai	86-87	6.15-6.25	Budai keresk. és iparb.	205.	205.-	5% osztr. értékű	58.25	58.80	1867 államvasut.	117.25	115.-
" pesti	88-84	5.55-5.65	Pesti iparbank	224.	230.-	adómentes	57.70	58.40	Déli vasut.	101.72	103.50
Kétszeres	86-87	6.15-6.75	Pesti takarékpénztár	1380.	80.-	nemzeti kölcsön	66.30	66.60	Északi vasut.	91.-	95.-
Rozs	88-84	5.55-5.80	Budai	80.-	81.-	metalliques	57.15	57.80	Cseh nyugoti vasut.	89.75	92.-
Árpa serfőzésre	88-84	5.55-5.80	Pesti hengermalom	1550.	1570.-	1860 ki sorsjegye	88.60	89.70	Tiszai vasut.	97.-	99.-
" etetésre	88-84	5.55-5.80	Pannónia gőzmalom	1820.	1840.-	Magyar földt. herm. kötvény	70.50	71.50	Gal. Károly Lajos vasut.	97.-	99.-
Zab	86-87	6.15-6.65	I-só budapesti gőzmalom	805.	820.-	Bánati	71.25	71.75	Magyar északi vasut.	80.-	85.50
Kukorica búsági	45-47	1.70-1.75	Budai gyár-telep	478.	480.-	Horvát	71.-	71.75	Lemberg-caernov vasut.	81.-	81.50
Bab új	3.50-3.85		Concordia gőzmalom	840.	850.-	Erdélyi	129.25	129.50	Erdélyi vasut.	97.50	98.50
Küles	2.50-2.75		Budai királymalom	575.	740.-	Sorsjegyek.	Adva	Tartva	Ausztr. Dunagőzhajóz. társ.	119.50	120.-
Repce	3.10-3.20		Szegedi kivit. gőzmalom	725.	740.-	Hitelintézeti	129.25	129.50	Pesti lánchíd	101.40	101.60
Záloglevelek.	Adva	Tartva	I. upesti szeszünomító	555.	558.-	Dunagőzhajózási	86.-	87.-	Frankfurti váltó	121.40	121.00
Nemz. bank kisors. ezüst	96.50	96.70	Pestbudai butorkézmű	205.	210.-	Budai	24.-	24.50	Londoni váltó	45.30	48.40
Magyar földhitelintézeti	91.80	92.-	Magyar biztosító-társulat	654.	658.-	Eszterházy hg.	118.-	120.-	Párizsi váltó	5.77	5.78
Ausztriai	103.-	104.-	Pannónia viszonzit-társ.	260.	270.-	Salm	30.50	31.50	Cs. arany	9.70	9.71
			Pesti biztosító-intézet	240.	245.-	Pálffy	24.25	24.75	Napoleon'or	178.-	179.-
			Magyar északi vasut	72.	72.1/2	Clarv	26.-	27.-	Ezüst	119.50	120.-
			Pesti közúti vasút	460.	470.-	St Genois	26.25	26.75			
			Kereskedelmi épület	390.	400.-	Windischgrätz	16.50	17.50			
			Lánchíd	388.	390.-	Waldstein	19.50	20.-			
			Alagut	78.	90.1/2	Keglevich	14.-	14.-			
			Magyar földh. záloglevél	89.1/2	75.-						
			Pesti keresk. b. zálogl.	96.1/2	97.-						

H I R D E T É S E K.

ENTREPRISE DES POMPES FUNEBRES.

Magyarországon főraktár: Pesten, hatvani-utca 1. szám alatt.
Alólirott tisztelettel jelenti a nagyérdemű közönségnek, hogy kizárólag szabadalmazott mindenféle

éreczkoporsókkal

jól berendezett főraktárát — szilárdan finomított horganyból vasbordákkal minden színben bronzo-
rozva vagy fényezve, a tárgyhoz méltó számos saját szerkezetű díszítésekkel eddig még el nem
ért tökélyben — megnyitotta.

Kaphatók itt mindenféle bársonykoporsók, koporsóvánkosok, moire, atlasz, tull-
anglais, tarlatannal stb. a legdiszesebben feldíszítve. Koporsóderakaljak atlasz és zitzből
stb. Koporsófátyolok (szemfüdek) valódi francia blondtond belf. csipke és virágokkal éke-
sítve, selyem, tullanglais, tarlatan és más szövetelekből. Halotti öltönyök atlasz, selyemből stb.
csipke és virágokkal a legcsinosabban feldíszítve.

Tisztelettel

Kortsák J.

Fiók-raktár: József-külvárosban, statio utca 31. szám alatt van.

SÍK JÓZSEF,
viasz-gyertya-készítő
PESTEN,

ajánlja a t. cz. közönségnek dúsán felszerelt
viasz-készítmények raktárát,
fehér viasz-gyertyáit,
valamint több százféle

legfinomabb viasz-készítményeit

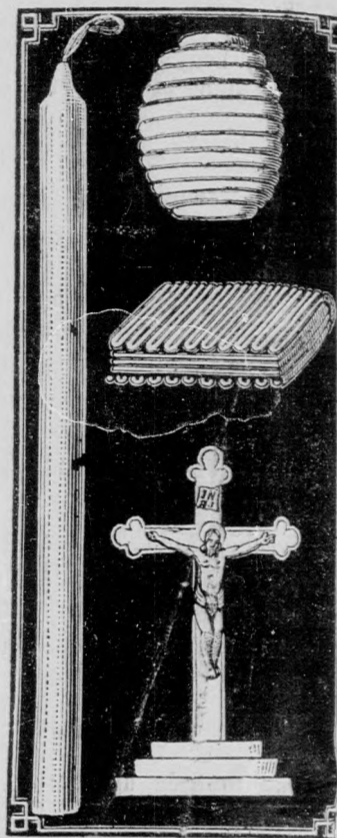
legnagyobb választékban s legújabb minták szerint
nem különben tiszta fehér és sárga viaszát, nagyban és kicsinyben.
Megrendelések a legolcsóbb árakon és a
legpontosabban eszközöltetnek.

Lakik:

3 dob-utca 5. sz.

Boltja:

Kigyo-utca 2. sz.

Jelentés!

Alólirotttnak van szerencséje ezennel jelenteni, hogy a mélt. Gombos
Bertalan úr által feltalált

„ERŐSÍTŐ ITAL“

bizományát a következő urak vállalták el:

Frey A. fia. Detta.
Weisz Simon. Szt.-Endre.
Spitzer Lipót. D.-Földvár,
Mészáros Miklós. Nádor utca. Pest.
Luzsa M. Kerepesi út. Pest.
Prohaska Ig. Üllői út. Pest.
Gartner C. Bodzafa utca. Pest.
Hollósy Gyula. Wurm utca. Pest.
Gerstinger G. kereskedő Józsefváros
Pest.
Horváth J. dohány tőzs. úri utca.
Pest.
Lappert G. dohány tőzs. Gránátos
utca. Pest.
Ruwald H. Dorottya utca. Pest.
Etzmannsdorfer János és társa al-
dunator 5 sz. Pest.

Mauks J. Buda.
Mühlbacher L. keményítőgyár Vizi-
város. Buda.
Keller E. vár. Buda.
Fischer Károly. Pata.
Blum Jos. Versecz.
Gans Móricz. Parkány.
Karl Josef. Sz.-Fejérvár.
Tuszkán M. Veszprém.
Schrabel J. Oravica.
Kesztenbaum A. Szathmar.
Weinberger J. Nagyvárad.
Hoffmann Móricz. Zircz.
Auber János. Mohács.
Hönig Mór. Marozali.
Breuer R. Keszthely.
Urban C. Nyiregyháza.

Tisztelettel

Fischer J.

Pest, 2 szerencsen utca 4. sz.

LICSKÓ J.
fényképész Pesten,
kerepesi-út és ősz-utca
földszinti sarok házában 66. sz. a
ajánlja
fényképészeti műtermét
a t. cz. közönség becses figyelmébe.

Talált női Shawl.

Egy ismerőm hol-
mie közé ki egy ideig
vendégem vala egy női
shawl vegyült, s elme-
netelével nálam ma-
radt. Levelezés folyta-
ban tudom meg, hogy
nem övé, de valószínű-
leg a vasutról leszállva
elegedett holmie közé
s így került hozzám.

Ki ily női shawl
elvesztett volna jelentse
magát e lap szerke-
sítésénél.

SCHILL JÁNOS

aranyozó

Pesten, Nádor utca 14. sz. a.

ajánlja magát

a t. cz. közönségnek és főt. papságnak

aranyozási munkálatok

különösen pedig

templomi készletek
aranyozására.

Megrendelések a legolcsóbb árakon és a
legpontosabban eszközöltetnek.

Papi - öltönyöket,

valamint mindenmü más ruhá-
kat világiak számára megrendelés
folytán a leggyorsabban és leg-
pontosabban készít.

ANDRÁSY KÁROLY,

szabó-mester

Pesten újvilág utca 4 sz. a. az „Arany
sas“ vendéglő mellett.

PROFUMA VILMOS,
egyetem-tér 3. szám Pesten, ajánlja
dísz- és norinbergi áruk
választékos raktárát,
hol a legjutányosabban vásárolhatni.

„IFJUSÁG LAPJA“
az
Élőszó felhívás
képes folyóirat 1868-iki folyamata.

Minden több tanár-társam felkutatására az „Ifjuság Lapja“ szerkeszté-
sét magamra vállaltam, ezt tisztán azon céllal tettem, hogy hazánk serdülő
ifjuságának az iskolai komoly tanulmányok mellett, kellemesen mulattató,
de a mellett hivatásukhoz illő épületes foglalkozásra nyújtsak alkalmat.
Még vagyok győződve, hogy ilyen foglalkozásra ifjuságunknak nem-
csak azért van szüksége, hogy komoly tanulmányaikból fönnmaradt idejüket
nemes önképzésre használhassák fel; hanem kívánatos az azért is, hogy al-
kalmat szolgáltasson olykor ritka szellemi töhesség fejlesztésére, mely nem egy
ifjú idejében oly hátródotlan jelentkezik a szépség, jószág, jószágok felis-
merése és megrestitése iránti foglalkozás alkalmában, hogy azt fölöl, a
szunnyadó szikrák életre kelteni nemcsak hazánk iránti hivatászerület köte-
lességünk, de művelésük csak legkisebb részben is elhanyagolni vétkes mu-
lasztás buncé volna.

Lapunk ezért nemcsak tanulságos elejtőjezeket, ismeretéseket, elbe-
szeléseket, izlett finomító költői munkákat fog hozni a jelen tudományos
színyonalon álló szellemi termékek köréből, de a töhetségesebb serdülő ifju-
ság munkáitát is felvezeti és jókaratú, oktató, bírátló figyelemmel kíséri;
mútan tudom, hogy ifjuságunk helyes vagy helytelen művelésel, irányítól
függ, vajlon képepek tesznek-e hazánk jelenlegi nagy férfait, nemzeti él-
tünknek jelen támaszait az élet értelmi viharában helytöltesíteni vagy ne m.
Jutalmakat is fogunk ritóntani kitűni és azokat azon dolgozatlak szer-
zőinek kiosztani, melyek a begyűlték között a legjobbak lesznek.
Jó igyekezésem azonban csak úgy fog sikerre vezetethetni, ha az ifjú
nemzedék között sok olvasóra találunk, és a szítlék nem fogják gyerme-
kek érdekében tölem megtagadni a csekély anyagi támogatást, mely vállá-
latom kiviteléhez nélkülhatlanul szükséges.

Az „Ifjuság Lapja“ új folyamata megindul 1868. január 1-jén s meg-
jelenik minden hóban kétszer, a 10. jén és 15-ikén nagy másfél
íjnyi (48 hasáb) tartalommal, számos eredeti képekkel s színes
borítékkal.

Az „IFJUSÁG LAPJA“ előzetési díja: helyben, házaolhoratással
és postai bérmentes szétküldéssel egy évre: 4 frt., fél évre 2 frt., negyed
évre 1 frt.
Az előzetési pénzék bérmentesen levelekben küldendők az „Ifjuság
Lapja“ kiadó hivatásába (3 korona utca 18-ik sz. a. Pesten).
Gyűjtőknek minden 5 egyszerre beküldött előzetésére tiszteltelődány-
nyal szolgálunk.
Pest, december 15-én 1867.

Fekete József,

pesti m. kir. főgymn. tanár, felelős
szerkesztő s lapalapító.

A kiadó-hivatal.

Egy szil

Tizenhárom
barátok. Évek óta
torát akartuk meg-
Vig zene, jó
gyászunk, a válá-
nyéka sem állt arc-
A jelen nem-
tat, s nagy remény
emlékek sohajjal
A jövő miénk
s nem tartók meré-
kes kíváncsisággal
A tiz izzó ele-
nyes folyadékká
kagyló, a lángok
Mind összebe-
foglalták el a par-
teritete adott M-
előtt.

Műtétünk elég
amaz koporsót, e
az ólomöntőtől. Le-
talan öntvényeket

II. ÉVFOL
egész évre 20 frt. fél
gyedvre
Hol a társai díj: 6
5 kr. félgyedij minden
A nyílt-
4-hasábos petit-
Előfiz
Alólirott kiad
FÜGGET
a hé
egész évre
fél évre
negyed évre
havonkint
HÉT
irodalmi és ta
egész évre
fél évre
negyed évre
IFJUS
egész évre
fél évre
negyed évre
KÖZHASZ
egész évre elő
aláírás az egés
minden iv ára
gyűjtőnek 10
EGY
Az ég minden
új évre!
Lapunk mai
mert terjedtebb
ezentül elfoglal
ró reánk.
Es midőn a
neki indulunk, n
vessünk magunk
a multat és jöve
1867 minden
egyik tányerán,
dag reményeivel
A letűnt 186
marad hazánkna
Ez évet a ma
sebb lapjaira fo
fejlődésünk egyi
csoportjában an
pont gyanánt föl
Ugy állandó
két szakasza ké
mint küszöböt,
gazdag jövendő
tünk.
A letelt év n
várt kibékülést
magának, letette
zeti jövendő tal
Az építés ha